

ارزش مدارک تحصیلی دیپلم‌ها و دانشنامه‌های صادره از ممالک خارجی و تخفیف حقوق و عوارض مربوط و اعطای کمک هزینه تخفیف حقوق و عوارض مربوط و اعطای کمک هزینه تحصیل و بورس تحصیلی دول متعاقد نسبت به پناهندگان رفتاری معمول خواهند داشت که تا سر حد امکان مساعد بوده و در هر حال از رفتاری که نسبت به بیگانگان به طور کلی به عمل می‌آید نامساعدتر نباشد.

ماده ۲۳. امور خیریه:

در مورد تعاون و کمک‌های عمومی دول متعاقد نسبت به پناهندگانی که مطابق قانون در سرزمین آنها بسر می‌برند مانند اتباع خود رفتار خواهند کرد.

ماده ۲۴. قوانین کار و بیمه اجتماعی:

۱. دول متعاقد در موارد زیر نسبت به پناهندگانی که مطابق قانون در سرزمین آنها بسر می‌برند مانند اتباع خود رفتار خواهند کرد.

الف. حقوق (من جمله مدد معاش خانواده در مواردی که مدد معاش مزبور جزء حقوق است.) - ساعات کار - ساعات اضافه کار - مرخصی با حقوق محدودیت‌های مربوط به کار کردن در منزل - حداقل سن برای استخدام - یادگیری و تعلیمات حرفه‌ای - اشتغال به کار بانوان و نوجوانان و استفاده از مزایای کنوانسیون‌های جمعی تا حدودی که موارد مذکور تابع قوانین یا مقررات بوده یا منوط به نظر مقامات اداری می‌باشد.

ب. بیمه اجتماعی (مقررات قانونی درباره حوادث امراض ناشی از کار، زایمان، بیماری، کارافتادگی، پیری، مرگ، بیکاری، مسئولیت‌های خانوادگی و سایر پیش‌آمدهای احتمالی که طبق قوانین داخلی مشمول بیمه‌های اجتماعی است.) با رعایت محدودیت‌های زیر:

یکم. ترتیبات مقتضی مربوط به حفظ حقوق مکتبسه و حقوقی که در شرف اکتساب است.

دوم. مقررات خاصی که در قوانین داخلی کشور محل سکونت راجع به مزایا یا سهمی از مزایایی که کلاً از بودجه عمومی پرداخت می‌شود و همچنین راجع به پرداخت فوق‌العاده به اشخاصی که واجد شرایط لازم برای دریافت مقرری

نمی‌باشند پیش‌بینی شده است.

۲. چنانچه پناهنده بر اثر حادثه یا بیماری ناشی از کار فوت نماید حقی که باید به این مناسبت پرداخت گردد به علت اینکه اقامتگاه استفاده‌کننده از این حق در خارج از سرزمین دولت متعاقد است زایل نخواهد شد.

۳. دول متعاقد پناهندگان را از مزایای موافقتنامه‌هایی که بین آنان در خصوص حفظ حقوق مکتبسه یا حقوق در شرف اکتساب در زمینه بیمه‌های اجتماعی منعقد گردیده یا در آینده منعقد می‌گردد بهره‌مند خواهند ساخت مشروط بر اینکه پناهندگان دارای شرایطی باشند که برای اتباع کشورهای امضاءکننده این موافقتنامه‌ها پیش‌بینی شده است.

۴. در مورد موافقتنامه‌های مشابهی که ممکن است بین دول متعاقد و دول دیگر لازم‌الاجراء باشد یا بعداً به موقع اجرا گذاشته شود دول متعاقد امکان برخورداری پناهندگان را از مزایای موافقتنامه‌های مزبور با حسن نیت مورد بررسی قرار خواهند داد.

فصل پنجم. اقدامات اداری

ماده ۲۵. مساعدت اداری:

۱. هنگامی که اعمال حقی از طرف پناهنده مستلزم مساعدت مقامات یک دولت خارجی است که پناهنده نمی‌تواند به آنها رجوع نماید دول متعاقدی که پناهنده در سرزمین آنها سکونت دارد ترتیبی خواهند داد که مقامات مربوطه آنها یا مقامات بین‌المللی به پناهنده مزبور مساعدت لازم را بنمایند.

۲. مقام یا مقامات مذکور در بند «۱» اسناد یا گواهی‌نامه‌هایی را که معمولاً به وسیله یا وساطت مقامات دولتی آنها به بیگانگان داده می‌شود به پناهندگان تسلیم خواهند داشت یا وسایل تسلیم آن را تحت نظارت خود فراهم خواهند ساخت.

۳. اسناد یا گواهی‌نامه‌هایی که بدین ترتیب به پناهندگان داده می‌شود جایگزین اسناد رسمی خواهد بود که به وسیله یا با وساطت مقامات دولتی آنها به بیگانگان داده می‌شود و باید معتبر شناخته شود مگر اینکه خلاف آن ثابت گردد.

۴. با رعایت موارد استثنایی که به منظور مساعدت با اشخاص بی بضاعت رعایت می شود در مقابل انجام خدمات مذکور در این ماده ممکن است حق الزحمه دریافت شود اما حق الزحمه مزبور باید منصفانه بوده و متناسب با حق الزحمه‌ای باشد که در مقابل خدمات مشابه از اتباع مملکت دریافت می شود.

۵. مقررات این ماده تأثیری در مندرجات مواد ۲۷ و ۲۸ نخواهد داشت.

ماده ۲۶. آزادی رفت و آمد:

هر یک از دول متعاقد به پناهندگانی که طبق قانون در سرزمین آن بسر می برند حق خواهد داد که محل سکونت خود را انتخاب نمایند و آزادانه در داخل سرزمین آن دولت رفت و آمد کنند. مشروط به رعایت مقرراتی که عموماً در اینگونه موارد دربارهٔ خارجیان اجرای می شود.

ماده ۲۷. اوراق هویت:

دولت‌های متعاقد برای پناهندگانی که در سرزمین آنها بسر می برند و فاقد اسناد معتبر مسافرت می باشند اوراق هویت صادر خواهند کرد.

ماده ۲۸. اسناد مسافرت:

۱. دول متعاقد برای پناهندگانی که به طور منظم در سرزمین آنها بسر می برند به منظور مسافرت آنها به خارج از سرزمین خود اسناد مسافرت صادر خواهند کرد مگر اینکه دلائل آمرانهٔ مربوط به امنیت ملی و نظم عمومی مغایر با این امر باشد.

اسناد مزبور مشمول مقررات مندرج در الحاقیه این کنوانسیون خواهد بود. دول متعاقد می توانند برای کلیهٔ پناهندگانی که در سرزمین آنها بسر می برند اسناد مسافرت صادر کنند. دول متعاقد نسبت به پناهندگانی که نمی توانند اسناد مسافرت را از کشوری که محل سکونت دائمی آنان در آنجاست تحصیل کنند توجه خاص مبذول خواهند داشت.

۲. اسناد مسافرتی که طبق موافقتنامه‌های قبلی بین‌المللی توسط دول طرف موافقتنامه‌های مزبور برای پناهندگان صادر شده است رسمیت داشته و دولت‌های متعاقد باید اینگونه اسناد را به منزلهٔ اسنادی تلقی نمایند که طبق مقررات این ماده صادر شده است.

ماده ۲۹. مالیات و عوارض:

۱. دولت‌های متعاقد هیچ نوع حقوق و عوارض یا مالیات غیر از آنچه در موارد مشابه از اتباع خود اخذ می‌نمایند، یا بیشتر از آن، به پناهندگان تحمیل نخواهند کرد.
۲. مندرجات بند فوق مانع از آن نیست که قوانین و مقررات مربوط به عوارض صدور اسناد اداری از جمله اوراق هویت برای بیگانگان در مورد پناهندگان اجرا گردد.

ماده ۳۰. انتقال دارایی:

۱. هر یک از دول متعاقد طبق قوانین و مقررات خود اجازه خواهد داد که پناهندگان دارایی خود را که وارد سرزمین آن دولت نموده‌اند به سرزمین دولت دیگری که به آنها اجازه استقرار مجدد داده است انتقال دهند.
۲. هر یک از دول متعاقد تقاضای پناهندگان را دایره بر موافقت با انتقال هر گونه دارایی دیگر که برای استقرار آنان در کشور دیگری که با استقرار مجدد آنان موافقت کرده است لازم باشد با نظر مساعد مورد توجه قرار خواهند داد.

ماده ۳۱. پناهندگانی که برخلاف قانون در کشور پناه‌دهنده بسر می‌برند:

۱. دولت‌های متعاقد پناهندگانی را که مستقیماً از سرزمینی که در آنجا زندگی و آزادیشان به مفهوم ماده «۱۰» در معرض تهدید بوده بدون اجازه به سرزمین آنها وارد شده یا در آنجا بسر می‌برند به خاطر اینکه برخلاف قانون وارد سرزمین آنها شده‌اند یا در آن بسر می‌برند، مجازات نخواهند کرد مشروط بر اینکه بلادرنگ خود را به مقامات مربوط معرفی کرده دلایل قانع‌کننده‌ای برای ورود یا حضور غیرقانونی خود ارائه دهند.

۲. دول متعاقد نسبت به رفت و آمد این قبیل پناهندگان محدودیت‌هایی غیر از آنچه لازم باشد قائل نخواهند شد و محدودیت‌های مزبور فقط تا موقعی خواهد بود که وضع این قبیل پناهندگان در کشور پناه‌دهنده تعیین نشده یا اجازه ورود به کشور دیگری تحصیل نکرده‌اند. دول متعاقد به این قبیل پناهندگان فرصت مناسب داده و تسهیلات لازم را برای آنان فراهم خواهند ساخت تا اجازه ورود به سرزمین دولت دیگر را تحصیل نمایند.

ماده ۳۲. اخراج:

۱. دول متعاقد پناهنده‌ای را که به طور منظم در سرزمین آنان بسر می‌برد اخراج نخواهند کرد مگر به دلایل حفظ امنیت ملی یا نظم عمومی.
۲. اخراج چنین پناهنده‌ای فقط به موجب تصمیمی صورت خواهد گرفت که طبق موازین قانونی اتخاذ شده باشد. به پناهنده مزبور باید اجازه داده شود که برای رفع اتهام از خود مدارکی ارائه دهد، تقاضای استیناف نماید و به مقامات صلاحیتدار یا شخص یا اشخاصی که مقامات صلاحیتدار تعیین نموده‌اند مراجعه نماید مگر آنکه این امر به دلایل امنیت ملی میسر نباشد.
۳. دول متعاقد به چنین پناهنده‌ای فرصت مناسب خواهند داد تا در این مدت بتواند از طریق قانون مجوز ورود به کشور دیگری را تحصیل کند. دول متعاقد می‌توانند در مدت مزبور اقدامات داخلی را که لازم تشخیص دهند، به عمل آورند.

ماده ۳۳. منع اخراج یا اعاده:

۱. هیچ یک از دول متعاقد به هیچ نحو پناهنده‌ای را به سرزمین‌هایی که امکان دارد به علل مربوط به نژاد، مذهب، ملیت، عضویت در دسته اجتماعی بخصوص یا دارا بودن عقاید سیاسی زندگی یا آزادی او در معرض تهدید واقع شود تبعید نخواهند کرد یا باز نخواهند گردانید.
۲. اما پناهنده‌ای که طبق دلایل کافی وجودش برای امنیت کشوری که در آن بسر می‌برد خطرناک بوده یا طبق رأی قطعی دادگاه محکوم به ارتکاب جرم یا جنایت مهمی شده و مضر به حال جامعه کشور تشخیص داده شود نمی‌تواند دعوی استفاده از مقررات مذکور در این ماده را بنماید.

ماده ۳۴. کسب تابعیت:

- دول متعاقد تا آنجا که ممکن است در پذیرش و اعطای تابعیت به پناهندگان تسهیلاتی فراهم خواهند آورد و مخصوصاً کوشش خواهند کرد تا امر تحصیل تابعیت را تسریع کرده و تا آنجا که ممکن است از هزینه و مخارج این امر بکاهند.

فصل ششم: مقررات اجرایی و موقتی

ماده ۳۵. همکاری مقامات ملی با ملل متحد:

۱. دول متعاقد تعهد می‌کنند که با دفتر کمیسیون عالی ملل متحد برای پناهندگان یا هر یک از ادارات ملل متحد که جانشین آن گردد در اجرای وظایفش همکاری نموده و مخصوصاً انجام وظیفه آن را در امر نظارت بر اجرای مقررات این کنوانسیون تسهیل نمایند.

۲. برای آنکه دفتر کمیسیون عالی ملل متحد برای پناهندگان یا هر یک از ادارات سازمان ملل متحد که جانشین آن گردد بتواند گزارش‌های لازم را به ارکان صلاحیتدار سازمان ملل متحد تسلیم نماید دول متعاقد تعهد می‌نمایند که اطلاعات و آمار درخواست شده راجع به موضوعات زیر را در فرم‌های مناسب تهیه و در اختیار آنان قرار دهند:

الف. وضع پناهندگان.

ب. اجرای این کنوانسیون - و

ج. قوانین یا مقررات یا احکامی که درباره پناهندگان مجری بوده یا از این پس به موقع اجراء گذاشته خواهد شد.

ماده ۳۶. اطلاعات مربوط به قوانین و آئین‌نامه‌های داخلی:

دول متعاقد متن قوانین و مقرراتی را که ممکن است برای تأمین اجرای این کنوانسیون وضع نمایند در اختیار دبیرکل ملل متحد قرار خواهند داد.

ماده ۳۷. رابطه با کنوانسیون‌های قبلی:

بدون آنکه به مقررات بند ۲ ماده ۲۸ لطمه‌ای وارد شود، این کنوانسیون نسبت به دول متعاقد آن جانشین موافقتنامه‌های مورخ ۵ ژوئیه ۱۹۲۲ و ۳۱ مه ۱۹۲۴ و ۱۲ مه ۱۹۲۶ و ۳۰ ژوئن ۱۹۲۸ و ۳۰ ژوئیه ۱۹۳۵ و کنوانسیون‌های مورخ ۲۸ اکتبر ۱۹۳۳ و ۱۰ فوریه ۱۹۳۸ و پروتکل مورخ ۱۴ سپتامبر ۱۹۳۹ و موافقتنامه مورخ ۱۵ اکتبر ۱۹۴۶ خواهد بود.

فصل هفتم: مقررات نهایی

ماده ۳۸. حل اختلافات:

کلیه اختلافات ناشی از تفسیر یا اجرای این کنوانسیون بین دول متعاقد که از طرق

دیگر حل و فصل نشود بنا به تقاضای یکی از طرفین اختلاف به دیوان بین‌المللی دادگستری ارجاع خواهد شد.

ماده ۳۹. امضاء - تصویب و الحاق:

۱. این کنوانسیون در تاریخ ۲۸ ژوئیه ۱۹۵۱ در ژنو برای امضاء مفتوح خواهد بود و از آن پس به دبیرکل سازمان ملل متحد سپرده خواهد شد. از تاریخ ۲۸ ژوئیه تا ۳۱ اوت ۱۹۵۱ نیز در دفتر اروپایی سازمان ملل متحد و از ۱۷ سپتامبر ۱۹۵۱ تا ۳۱ دسامبر ۱۹۵۲ در مقر سازمان ملل متحد برای امضاء مفتوح خواهد بود.

۲. این کنوانسیون برای امضا کلیه دول عضو سازمان ملل متحد و همچنین دولت‌های غیر عضو که برای شرکت در کنفرانس نمایندگان تام‌الاختیار راجع به وضع پناهندگان و اشخاص بدون وطن دعوت شده‌اند یا دولت‌هایی که از طرف مجمع عمومی برای امضاء دعوت گردیده‌اند مفتوح خواهد بود.

این کنوانسیون باید به تصویب برسد و اسناد تصویب آن به دبیرکل سازمان ملل متحد سپرده شود.

۳. این کنوانسیون از تاریخ ۲۸ ژوئیه ۱۹۵۱ برای الحاق دول مذکور در بند ۲ ماده حاضر مفتوح خواهد بود. الحاق با سپردن سند الحاق به دبیرکل سازمان ملل صورت خواهد گرفت.

ماده ۴۰. مقررات مربوط به تسری اجرای کنوانسیون:

۱. هر دولتی می‌تواند در موقع امضاء یا تصویب یا الحاق اعلام نماید که این کنوانسیون را در کلیه سرزمین‌هایی که مسئول روابط بین‌المللی آنهاست یا در یک یا چند یک از آنها به موقع اجراء می‌گذارد. این اعلامیه از تاریخی که کنوانسیون در سرزمین دولت مزبور به موقع اجراء گذاشته می‌شود نافذ خواهد گردید.

۲. از آن پس تسری کنوانسیون با ارسال اطلاعیه‌ای به عنوان دبیرکل سازمان ملل متحد صورت خواهد گرفت و نود روز پس از وصول اطلاعیه مزبور توسط دبیرکل ملل متحد یا پس از تاریخ اجرای کنوانسیون در سرزمین مزبور (هر کدام مؤخر باشد) به موقع اجراء گذاشته خواهد شد.

۳. در مورد سرزمین‌هایی که در موقع امضاء یا تصویب یا الحاق کنوانسیون مشمول آن

نمی‌شوند هر دولت ذینفع امکان انجام اقدامات لازم برای تسری این کنوانسیون را به سرزمین‌های مزبور در اسرع وقت مورد بررسی قرار خواهد داد.
منوط بر آنکه، در صورت لزوم، نظر موافق حکومت‌های سرزمین‌های مذکور که به دلایل مربوط به قانون اساسی الزامی خواهد بود حاصل گردد.
ماده ۴۱. مقررات مربوط به دول فدرال:

مقررات زیر دربارهٔ دولت‌های فدرال یا غیر واحد اجراء خواهد شد.

الف. تعهدات دولت فدرال نسبت به موادی از این کنوانسیون که در صلاحیت قانونی قوه مقننه فدرال می‌باشد مانند تعهدات دول متعاهد غیر فدرال خواهد بود.

ب. راجع به موادی از این کنوانسیون که در صلاحیت قانونی ممالک استان‌ها یا نواحی جزء حکومت فدرال می‌باشد که طبق قوانین اساسی فدراسیون ملزم به اقدام قانونی نمی‌باشند دولت فدرال مواد مزبور را با نظر مساعد در اولین فرصت ممکن به نظر مقامات صالحه ممالک، استان‌ها یا نواحی خواهد رسانید.

ج. دولت فدرالی که طرف این کنوانسیون می‌باشد به موجب درخواست کتبی هر دولت متعاهد دیگر که به وسیلهٔ دبیرکل سازمان ملل متحد به این دولت تسلیم شده باشد گزارشی از مجموعهٔ قوانین و مقررات جاریه در فدراسیون و واحدهای متشکله آن را در مورد هر یک از مقررات این کنوانسیون با ذکر حدود اجرایی آن که به وسیلهٔ یک اقدام قانونی یا غیر آن معین می‌گردد تهیه و به اطلاع خواهد رسانید.

ماده ۴۲. رزورها:

۱. در موقع امضاء، تصویب یا الحاق هر دولت می‌تواند راجع به کلیه مواد این کنوانسیون به استثنای مواد ۱ و ۳ و ۴ و (۱) ۱۶ و ۳۳ و ۳۶ لغایت ۴۶ رزروهایی قائل گردد.

۲. هر دولت که طبق بند یک این ماده رزروهایی قید می‌کند می‌تواند هر موقع که بخواهد با ارسال اطلاعیه‌ای به عنوان دبیرکل ملل متحد رزور مزبور را کان لم یکن تلقی نماید.

ماده ۴۳. تاریخ اجراء:

۱. این کنوانسیون نود روز پس از تاریخ سپردن ششمین سند تصویب یا الحاق به موقع اجراء گذاشته خواهد شد.

۲. این کنوانسیون دربارهٔ دولت‌هایی که پس از سپردن ششمین سند تصویب یا الحاق آن

را تصویب نموده یا به آن ملحق می‌شوند نود روز پس از تاریخ سپردن سند تصویب یا الحاق دولت مزبور به موقع اجراء گذاشته می‌شود.

ماده ۴۴. فسخ:

۱. هر دولت متعاقد می‌تواند در هر موقع با ارسال اطلاعیه‌ای به دبیرکل ملل متحد این کنوانسیون را فسخ نماید.

۲. فسخ یک سال پس از تاریخ دریافت اطلاعیه به وسیله دبیرکل دربارهی دولت مزبور نافذ خواهد گردید.

۳. دولتی که طبق مقررات ماده ۴۰ اقدام به صدور اعلامیه یا اطلاعیه نموده باشد از آن پس در هر موقع می‌تواند با ارسال اطلاعیه‌ای به دبیرکل ملل متحد اعلام نماید، کنوانسیون من بعد در مورد سرزمینی که در اطلاعیه معین گردیده اجراء نخواهد گردید در این صورت کنوانسیون یک سال پس از آنکه دبیرکل اطلاعیه مزبور را دریافت دارد در مورد سرزمین مزبور غیرقابل اجرا خواهد بود.

ماده ۴۵. تجدید نظر:

۱. هر دولت متعاقد در هر موقع می‌تواند با ارسال اطلاعیه‌ای جهت دبیرکل ملل متحد تقاضا نماید که در این کنوانسیون تجدیدنظر به عمل آید.

۲. مجمع عمومی ملل متحد در صورت لزوم اقداماتی را که باید در خصوص تقاضای مزبور به عمل آید توصیه خواهد کرد.

ماده ۴۶. اطلاعیه‌های دبیرکل ملل متحد:

دبیرکل ملل متحد موضوعات زیر را به اطلاع کلیه اعضا سازمان ملل متحد و دولت‌های غیر عضو مذکور در ماده ۳۹ خواهد رسانید:

الف. اعلامیه‌ها و اطلاعیه‌های مذکور در قسمت «ب» ماده یک.

ب. امضاء، تصویب و الحاق‌های مذکور در ماده ۳۹.

ج. اعلامیه‌ها و اطلاعیه‌های صادر طبق ماده ۴۰.

د. رزروهایی که به موجب ماده ۴۲ قید گردیده یا لغو شده است.

ه. تاریخ اجرای این کنوانسیون طبق ماده ۴۳.

و. فسخ‌ها و اطلاعیه‌های مذکور در ماده ۴۴.

ز. تقاضای تجدید نظر طبق ماده ۴۵.

بنا به مراتب امضاءکنندگان ذیل که دارای اختیارات قانونی می باشند این کنوانسیون را از طرف دولت های متبوعه خویش امضاء نموده اند.

در روز بیست و هشتم ژوئیه یک هزار و نهصد و پنجاه و یک در شهر ژنو در یک نسخه به امضاء رسید. متون انگلیسی و فرانسه آن متساویاً معتبر است و در بایگانی سازمان ملل متحد به طور امانت نگاهداری خواهند شد و نسخه های مصدق آن به تمام دول عضو سازمان ملل متحد و دول غیر عضو مذکور در ماده ۳۹ داده خواهد شد.

الحاقیه:

بند یک: سند مسافرت مذکور در ماده ۲۸ این کنوانسیون طبق نمونه ضمیمه این کنوانسیون خواهد بود.

این مدرک لااقل به دو زبان که یکی از آنها انگلیسی یا فرانسه خواهد بود تهیه خواهد شد.

بند دو: با رعایت مقررات کشور صادر کننده سند مسافرت، نام اطفال را می توان در سند مسافرت یکی از والدین یا در موارد استثنایی در سند مسافرت پناهنده بالغ دیگر ذکر کرد.

بند سه: هزینه صدور سند مسافرت نباید از حداقل هزینه صدور گذرنامه ملی تجاوز کند. بند چهار: جز در موارد مخصوص یا استثنایی سند مسافرت باید تا آنجا که ممکن است برای مسافرت به سرزمین های بیشتر معتبر باشد.

بند پنج: اعتبار سند مسافرت بنا به انتخاب مقام صادر کننده ممکن است یک یا دو سال باشد.

بند شش:

۱. تا موقعی که دارنده سند مسافرت قانوناً در سرزمین دولت صادر کننده سند مسافرت اقامت دارد و در سرزمین دولت دیگر به طور قانونی اقامت نکرده تجدید یا تمدید اعتبار سند مسافرت در صلاحیت مقام صادرکننده آن خواهد بود.

صدور سند جدید نیز در همان شرایط در صلاحیت مقامی است که مدرک قبلی را صادر نموده است.

۲. نمایندگان دیپلماتیک یا کنسولی در صورتی که دارای اختیار لازم باشند می‌توانند اسناد مسافرتی را که از طرف حکومت مربوط آنها صادر شده است حداکثر تا شش ماه تمدید نمایند.

۳. دولت‌های متعاقد تجدید یا تمدید اعتبار اسناد مسافرت یا صدور اسناد جدید را برای پناهندگانی که اقامتشان در سرزمین آنها من بعد صورت قانونی نخواهد داشت و نمی‌توانند از کشوری که اقامتگاه قانونی آنها در آنجا است اسناد مسافرت تحصیل نمایند با حسن نظر مورد بررسی قرار خواهند داد.

بند هفت: دولت‌های متعاقد اعتبار اسنادی را که طبق مقررات ماده ۲۸ این کنوانسیون صادر شده است به رسمیت خواهند شناخت.

بند هشت: مقامات صلاحیتدار کشوری که پناهنده مایل است به آنجا برود اگر مایل به پذیرفتن او باشند و برای ورود او روادید لازم باشد در سند مسافرت او روادید صادر خواهند نمود.

بند نه:

۱. دولت‌های متعاقد تعهد می‌نمایند به پناهندگانی که روادید ورود به سرزمینی را که مقصد نهایی آنها است کسب کرده‌اند روادید عبور بدهند.

۲. دلایلی که امتناع از دادن روادید به خارجیان را توجیه می‌کند می‌تواند سبب امتناع از دادن روادید مذکور در فوق گردد.

بند ده: حقوق مربوط به هزینه صدور روادیدهای مربوط به خروج، پذیرش یا عبور نباید از حداقل تعرفه مربوط به صدور روادید برای گذرنامه‌های خارجی تجاوز نماید.

بند یازده: در صورتی که پناهنده‌ای محل اقامت خود را تغییر دهد و بر طبق قانون در سرزمین دولت متعاقد دیگری اقامت گزیند مسئولیت صدور اسناد جدید طبق شرایط مقرر در ماده ۲۸ به عهده مقام صلاحیتدار آن سرزمین خواهد بود و پناهنده حق خواهد داشت تقاضای خود را به مقام مزبور تسلیم نماید.

بند دوازده: مقام صادرکننده سند جدید باید سند قبلی را اخذ و آن را به کشور صادرکننده آن ارسال دارد. این امر در صورتی انجام می‌پذیرد که در سند مزبور بدین

نحو قید شده باشد در غیر این صورت مقام مذکور سند مسافرت را اخذ و آن را باطل خواهد کرد.

بند سیزده:

۱. هر دولت متعاهد تعهد می نماید به دارنده سند مسافرتی که طبق ماده ۲۸ این کنوانسیون به وسیله آن دولت صادر شده است اجازه دهد در مدتی که سند مزبور اعتبار دارد هر موقع بخواهد به سرزمین آن دولت بازگردد.

۲. مشروط بر مقررات بند فوق هر دولت متعاهد می تواند از دارنده سند مزبور بخواهد که تشریفات مقرر برای ورود و خروج به سرزمین دولت مزبور را رعایت نماید.

۳. دولت های متعاهد در موقع صدور سند مسافرت حق خواهند داشت در موارد استثنایی یا در مواردی که توقف پناهنده تا مدت معینی اجازه داده شده مدتی را که پناهنده طی آن می تواند به سرزمین آنها بازگردد به حداقل سه ماه محدود سازند.

بند چهارده: فقط مشروط به رعایت مقررات بند سیزده مقررات الحاقیه حاضر به هیچ وجه در قوانین و مقررات حاکم بر شرایط پذیرش، عبور، توقف و استقرار در سرزمین های دول متعاهد و خروج از آنها تأثیری نخواهد داشت.

بند پانزده: صدور سند مسافرت یا مندرجات آن در وضع دارنده آن بخصوص از لحاظ تابعیت مؤثر و تعیین کننده نخواهد بود.

بند شانزده: صدور سند مسافرت به هیچ وجه دارنده آن را محق به استفاده از حمایت نمایندگان دیپلماتیک و کنسولی کشور صادرکننده سند نخواهد ساخت و به مقامات مزبور نیز حق حمایت نخواهد داد.

ضمیمه - نمونه سند مسافرت

سند مسافرت به صورت کتابچه خواهد بود (به قطع تقریبی ۱۵ در ۱۰ سانتیمتر) توصیه می شود سند به نحوی چاپ شود که هرگونه قلم خوردگی یا تحریفی که به وسیله مواد شیمیایی یا وسایل دیگر در آن به وجود آید به آسانی قابل رؤیت باشد و عبارت (کنوانسیون ۲۸ ژوئیه ۱۹۵۱) به طور مکرر در تمام صفحات آن به زبان کشور صادر کننده چاپ شود.

(پشت جلد)

سند مسافرت کنوانسیون ۲۸ ژوئیه ۱۹۵۱

سند مسافرت (۱) شماره

اعتبار این سند در تاریخ منقضی می‌گردد مگر اینکه تجدید یا تمدید شود.

نام

نام خانوادگی

همراه با

۱. این سند فقط برای مسافرت دارنده آن و به جای گذرنامه ملی صادر شده است و به هیچ وجه تأثیری در تابعیت دارنده آن نخواهد داشت.

۲. دارنده مجاز است تا تاریخ به (نام کشور صادرکننده سند) بازگشت نماید مگر آنکه بعداً تاریخ دیگری تعیین شود (مدت مزبور نباید از سه ماه کمتر باشد).

۳. در صورتی که دارنده در کشوری غیر از کشور صادرکننده سند، اقامت گزیند باید چنانچه مایل به مسافرت مجدد باشد - جهت دریافت سند جدید مسافرت به مقامات صلاحیتدار کشور محل اقامت خود مراجعه نماید (مقام صادرکننده سند جدید مسافرت باید سند قبلی را اخذ و آن را به مقام صادرکننده آن عودت دهد).

(۱) (این سند بغیر از جلد شامل صفحه می‌باشد).

(۲)

محل و تاریخ تولد

شغل

محل اقامت فعلی

* نام و نام خانوادگی زن

* نام و نام خانوادگی شوهر

مشخصات:

قد

مو

رنگ چشم

(۱) حکومت‌هایی که مایل باشند می‌توانند عبارت داخل پرانتز را درج نمایند.

بینی

ترکیب صورت

رنگ چهره

علائم مشخصه

فرزندانی که همراه دارند سند مسافرت می‌باشند:

نام خانوادگی تاریخ و محل تولد جنس

—

—

—

—

* عبارت غیر مفید خط زده شود.

(این سند بغیر از جلد شامل صفحه می‌باشد.)

عکس دارنده سند و مهر مقام صادرکننده آن و (در صورت لزوم)

اثر انگشت دارنده سند، امضاء دارنده سند

(این سند بغیر از جلد شامل صفحه می‌باشد.)

(۴)

۱. این سند برای کشورهای زیر معتبر است.

۲. سند یا اسنادی که سند مسافرت فعلی بر مبنای آنها صادر شده است.

محل صدور

تاریخ امضاء و مهر مقام صادرکننده سند مسافرت.

عوارض دریافت شده:

(این سند بغیر از جلد شامل صفحه می‌باشد.)

(۵)

تمدید یا تجدید اعتبار

عوارض دریافت شده: از

تا

در تاریخ تمدید گردید.

مهر و امضای مقام تمدید یا تجدیدکننده اعتبار سند مسافرت.

تمدید یا تجدید اعتبار

عوارض دریافت شده: از

تا

در تاریخ تمدید گردید.

مهر و امضای مقام تمدید یا تجدیدکننده اعتبار سند مسافرت.

(این سند غیر از جلد شامل صفحه می باشد.)

(۶)

تمدید یا تجدید اعتبار

عوارض دریافت شده: از

تا

در تاریخ تمدید گردید.

امضاء و مهر مقام تمدید یا تجدیدکننده سند مسافرت.

تمدید یا تجدید اعتبار

عوارض دریافت شده: از

تا

در تاریخ تمدید گردید.

(این سند بغیر از جلد شامل صفحه می باشد.)

(۷)

روادید

نام دارنده سند باید در هر روادید تکرار شود.

(این سند بغیر از جلد شامل ۶۹ صفحه می باشد.)

کنوانسیون فوق مشتمل بر یک مقدمه و چهل و شش ماده و یک الحاقیه و یک ضمیمه و یک پروتکل مربوط آن مورخ ۳۱ ژانویه ۱۹۶۷ مشتمل بر یک مقدمه و یازده ماده منضم به قانون کنوانسیون مربوط به وضع پناهندگان و پروتکل آن می باشد.
رئیس مجلس شورای ملی - عبدالله ریاضی

پروتکل مربوط به وضع پناهندگان (۳۱ ژانویه ۱۹۶۷)

دول طرف متعاقد پروتکل حاضر

نظر به اینکه کنوانسیون مربوط به وضع پناهندگان که در تاریخ ۲۸ ژوئیه ۱۹۵۱ در ژنو به امضاء رسیده (و ذیلاً کنوانسیون نامیده می شود) فقط در مورد اشخاصی اجرا می گردد که در نتیجه حوادث قبل از تاریخ اول ژانویه ۱۹۵۱ به صورت پناهنده درآمده اند.

نظر به اینکه طبقات جدید دیگری از پناهندگان پس از انعقاد کنوانسیون پدید آمده اند و به همین علت ممکن است این دسته از پناهندگان از مزایای کنوانسیون برخوردار نگردند.

نظر به اینکه می توان امید داشت که اساسنامه پیش بینی شده در کنوانسیون در مورد کلیه پناهندگانی که مصداق تعریف مندرج در کنوانسیون هستند بدون توجه به تاریخ محدودیت آن، که اول ژانویه ۱۹۵۱ می باشد، اجرا گردد.

در موارد قبل موافقت نمودند:

ماده اول. مقررات عمومی:

۱. دول متعاقد پروتکل حاضر تعهد می نمایند مواد ۲ لغایت ۳۴ کنوانسیون را کلاً در مورد پناهندگانی که مصداق تعریف ذیل هستند اجراء نمایند.

۲. اصطلاح (پناهنده) در این پروتکل، به استثنای موارد اجرایی بند ۳ این ماده شامل کلیه افرادی است که مصداق تعریف مندرج در ماده اول کنوانسیون می باشند مشروط بر آنکه عبارت «در نتیجه حوادثی که قبل از تاریخ اول ژانویه ۱۹۵۱ وقوع

یافته» و عبارت «پس از بروز این قبیل حوادث» مندرج در بند ۲ بخش الف ماده اول کان لم یکن تلقی گردد.

۳. پروتکل حاضر توسط دول متعاقد بدون هیچگونه محدودیت جغرافیایی به مورد اجرا درخواهد آمد.

ممهذ ا اعلامیه‌هایی که قبلاً از طرف دولی که تاکنون طرف متعاقد کنوانسیون شده‌اند به موجب جزء الف از بند ۱ از بخش ب از ماده اول کنوانسیون صادر گردیده تحت رژیم پروتکل حاضر نیز به مورد اجراء گذارده خواهد شد مگر اینکه وظایف دولت صادرکننده اعلامیه طبق مفاد بند دوم از بخش ب از ماده اول کنوانسیون افزایش یافته باشد.

ماده دوم. همکاری مقامات ملی با ملل متحد:

۱. دول متعاقد پروتکل حاضر تعهد می‌کنند که با دفتر کمیسیون عالی ملل متحد برای پناهندگان یا هر یک از ادارات ملل متحد که جانشین آن گردد در اجرای وظایفش همکاری نموده و مخصوصاً انجام وظیفه آن را در امر نظارت بر اجرای مقررات این پروتکل تسهیل نمایند.

۲. برای آنکه دفتر کمیسیون عالی ملل متحد برای پناهندگان یا هر یک از ادارات دیگر ملل متحد که جانشین آن گردد بتواند گزارش‌های لازم را به ارکان ذیصلاحیت ملل متحد تسلیم نماید، دول متعاقد پروتکل حاضر متعهد می‌شوند که اطلاعات و آمار درخواست شده مربوط به موارد ذیل را در فرم‌های مناسب تهیه و در اختیار آنان قرار دهند:

الف. وضع پناهندگان.

ب. اجرای پروتکل حاضر.

ج. قوانین، مقررات و احکامی که در مورد پناهندگان مجری بوده یا از این پس به موقع اجراء گذاشته خواهد شد.

ماده سوم. اطلاعات مربوط به قوانین و آئین‌نامه‌های ملی:

دول متعاقد پروتکل حاضر متن قوانین و مقرراتی را که ممکن است برای تأمین

اجرای پروتکل حاضر وضع نمایند در اختیار دبیرکل ملل متحد خواهند گذارد.

ماده چهارم. حل اختلاف:

کلیه اختلافاتی که در مورد تفسیر و یا اجرای پروتکل حاضر بین دول متعاقد بروز نماید و رفع آن به طرق دیگری میسر نگردد، بنا به درخواست یکی از طرفین اختلاف به دیوان دادگستری بین‌المللی ارجاع خواهد گردید.

ماده پنجم. الحاق:

پروتکل حاضر برای الحاق کلیه دول متعاقد کنوانسیون و هر عضو دیگر سازمان ملل متحد یا عضو هر یک از ادارات تخصصی و یا هر دولتی که از طرف مجمع عمومی برای الحاق به پروتکل دعوت شده باشد مفتوح است الحاق به پروتکل حاضر با تسلیم سند الحاقیه به دبیرکل سازمان ملل متحد صورت می‌گیرد.

ماده ششم. مقررات مربوط به دول فدرال:

مقررات زیر در مورد یک دولت فدرال یا غیر واحد اجراء خواهد شد:

الف. در مورد اجراء مواد کنوانسیون که طبق بند ۱ از ماده اول پروتکل حاضر صورت خواهد گرفت و اجراء آن منوط به اعمال قوه مقننه فدرال می‌باشد وظایف دولت فدرال در این باره مشابه سایر دول متعاقد که دارای رژیم فدرال نمی‌باشند خواهد بود.

ب. در مورد اجراء موادی از کنوانسیون که طبق بند ۱ ماده اول پروتکل حاضر صورت خواهد گرفت و اجراء آن منوط به اعمال قوه مقننه هر یک از ممالک، استان‌ها و یا نواحی تشکیل‌دهنده دولت فدرال می‌باشد که به موجب نوع قانون اساسی فدراسیون ملزم به اقدامات تقنینیه نیستند دولت فدرال مواد مذکور را در اسرع وقت و با نظر مساعد به استحضار مقامات ذیصلاحیت ممالک، استان‌ها یا نواحی تابعه خواهد رسانید.

ج. یک دولت فدرال که طرف متعاقد پروتکل حاضر است بنا به درخواست کتبی که هر یک از دول دیگر طرف این پروتکل، توسط دبیرکل سازمان ملل متحد به وی تسلیم نماید، شرحی از قوانین و رویه‌های متداوله در فدراسیون و واحدهای جزء آن را در مورد هر یک از مفاد کنوانسیون که باید طبق بند ۱ ماده اول پروتکل حاضر به موقع اجراء درآید به اطلاع رسانیده و حدود اجرای مفاد مذکور را که از طریق عمل تقنینیه

او معین شده معلوم خواهد داشت.

ماده هفتم. رزروها و اعلامیه‌ها:

۱. هر دولت می‌تواند به هنگام الحاق، در مورد ماده ۴ پروتکل حاضر رزروهایی منظور دارد و نیز به موجب ماده اول آن، در زمینه اجرای کلیه مفاد کنوانسیون به استثنای مندرجات مواد ۱-۳-۴-۱۶- (بند ۱) و ۳۳ رزروهایی قائل گردد مشروط بر آنکه، در مورد یک دولت طرف متعاقد کنوانسیون، رزروهایی که طبق مضمون این ماده عنوان می‌گردد شامل پناهندگانی که کنوانسیون درباره آنان تدوین گردیده است نگردد.

۲. رزروهایی که توسط دول متعاقد کنوانسیون طبق مفاد ماده ۴۲ کنوانسیون مذکور عنوان می‌گردد، اگر لغو نشده باشد در مورد وظایفی که بر طبق پروتکل حاضر به عهده آنهاست مجری خواهد بود.

۳. هر دولتی که به موجب بند اول ماده حاضر رزروهایی را قائل گردد در هر موقع می‌تواند با ارسال اطلاعیه‌ای به عنوان دبیرکل سازمان ملل متحد آن را لغو نماید.

۴. اعلامیه‌هایی که به موجب بند ۱ و ۲ از ماده ۴۰ کنوانسیون توسط یک دولت طرف متعاقد آن به پروتکل حاضر ملحق شده صادر می‌گردد تحت رژیم پروتکل حاضر به مورد اجراء گذارده خواهد شد، مگر اینکه به هنگام الحاق اطلاعیه‌ای مغایر با این امر از جانب طرف ذینفع تقدیم دبیرکل سازمان ملل متحد شده باشد مقررات بندهای ۲ و ۳ از ماده ۴۰ و بند ۳ از ماده ۴۴ کنوانسیون قاعداً با رعایت اختلافات جزئی مقتضی در مورد پروتکل حاضر اجرا خواهد گردید.

ماده هشتم. لازم‌الاجراء شدن:

۱. پروتکل حاضر از تاریخ تسلیم ششمین بند الحاق به مرحله اجراء درمی‌آید.
۲. این پروتکل در مورد هر دولتی که پس از تسلیم ششمین سند الحاق به آن ملحق گردد از تاریخ تسلیم سند الحاقیه لازم‌الاجراء می‌گردد.

ماده نهم. فسخ:

۱. هر یک از دول متعاقد پروتکل حاضر هرگاه که بخواهد می‌تواند از طریق ارسال اطلاعیه کتبی جهت دبیرکل سازمان ملل متحد آن را فسخ نماید.

۲. فسخ پروتکل یک سال پس از دریافت اطلاعیه فسخ توسط دبیرکل سازمان ملل متحد در مورد دولت ذینفع نافذ خواهد گردید.

ماده نهم. اطلاعیه‌های دبیرکل سازمان ملل متحد:

دبیرکل سازمان ملل متحد، در مورد پروتکل حاضر، تاریخ‌های لازم‌الاجرا شدن، الحاق، رزرو یا لغو آن، فسخ و اعلامیه‌ها و اطلاعیه‌های مربوطه را به اطلاع کلیه دول مذکور در ماده پنجم خواهد رسانید.

ماده یازدهم. تسلیم پروتکل به بایگانی دبیرخانه سازمان ملل متحد:

یک نسخه از پروتکل حاضر که متن انگلیسی - چینی - اسپانیولی - فرانسه و روسی آن متساویاً معتبر است و به امضای رئیس مجمع عمومی و دبیرکل سازمان ملل متحد رسیده به بایگانی دبیرخانه سازمان تسلیم خواهد شد.

دبیرکل سازمان ملل متحد رونوشت مصدق آن را برای هر یک از اعضای سازمان ملل متحد و برای دولی که در ماده ۵ بدانان اشاره شده است ارسال خواهد نمود. پروتکل فوق مشتمل بر یک مقدمه و یازده ماده منضم به قانون کنوانسیون مربوط به وضع پناهندگان و پروتکل آن می‌باشد.

بخش بیست و یکم

منشور کنفرانس اسلامی

نمایندگان: دولت پادشاهی افغانستان. جمهوری دموکراتیک توده‌ای الجزایر، دولت امارات متحده عربی، دولت بحرین، جمهوری پاد، جمهوری عربی مصر، جمهوری گینه، جمهوری اندونزی، دولت شاهنشاهی ایران، دولت پادشاهی اردن هاشمی، دولت کویت، جمهوری لبنان، جمهوری عربی لیبی، مالزی، جمهوری مالی، جمهوری اسلامی موریتانی، دولت پادشاهی مراکش، جمهوری نیجریه، سلطنت عمان، جمهوری اسلامی پاکستان، دولت قطر، دولت پادشاهی عربستان سعودی، جمهوری سنگال، جمهوری سیرالئون، جمهوری دموکراتیک سومالی، جمهوری دموکراتیک سودان، جمهوری عربی سوریه، جمهوری تونس، جمهوری ترکیه، جمهوری عربی یمن که از ۱۴ الی ۱۸ محرم ۱۳۹۲ برابر ۲۹ فوریه الی ۴ مارس ۱۹۷۲ در جده اجتماع نمودند با توجه به کنفرانس سلاطین و رؤسای دول و حکومت‌های اسلامی منعقد در ریاض از تاریخ ۹ الی ۱۲ رجب سال ۱۳۸۹ (مطابق با ۲۲ سپتامبر الی ۲۵ سپتامبر ۱۹۶۹) و با در نظر گرفتن اولین کنفرانس اسلامی وزرای امور خارجه منعقد در جده در تاریخ ۱۵ تا ۱۷ محرم ۱۳۹۰ برابر ۲۳ الی ۲۵ مارس ۱۹۷۰ و دومین کنفرانس وزرای امور خارجه دول اسلامی منعقد در کراچی از تاریخ ۲۷ تا ۲۹ شوال ۱۳۹۰ برابر ۲۶ تا ۲۸ دسامبر ۱۹۷۰.

با اذعان به اینکه اعتقادات مشترک آنان عامل نیرومندی در نزدیکی و همبستگی ملل اسلامی است و با تصمیم به حفظ ارزش‌های معنوی و اخلاقی و اجتماعی و اقتصادی اسلام که پیوسته از عوامل مهم پیشرفت افراد بشر بوده و خواهد بود و با تأکید

مجدد در پشتیبانی خود از منشور ملل متحد و حقوق ذاتی بشر که اصول و هدف‌های آن پایه‌ای برای همکاری ثمربخش بین کلیه ملل فراهم ساخته و با عزم راسخ به تحکیم روابط برادری و دوستی موجود بین ملت‌های خود و حفظ آزادی و میراث مشترک تمدن این ملل که بر اصول عدالت و مدارا و عدم تبعیض استوار است و با کوشش برای تحکیم مبانی سعادت بشر و پیشرفت و آزادی ملت‌ها در سراسر جهان و با تشریک مساعی در راه استقرار صلح جهانی که متضمن امنیت و آزادی و عدالت برای ملل اسلامی و ملل دیگر جهان خواهد بود، نسبت به منشور کنفرانس اسلامی به شرح زیر توافق کردند:

ماده اول. کنفرانس اسلامی:

دولت‌های عضو به موجب این منشور سازمان کنفرانس اسلامی را تشکیل می‌دهند.

ماده ۲. هدفها و اصول:

الف. هدف‌ها: هدف‌های کنفرانس اسلامی به شرح زیر است:

۱. تحکیم مبانی وحدت بین دولت‌های عضو.
۲. تقویت همکاری بین دولت‌های عضو در زمینه‌های اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و علمی و فعالیت‌های مهم دیگر و انجام مشاورات بین دول عضو در سازمان‌های بین‌المللی.
۳. کوشش برای ریشه‌کن ساختن تبعیض نژادی و استعمار به هر شکل که باشد.
۴. اتخاذ تدابیر لازم برای تحکیم صلح و امنیت بین‌المللی به نحوی که براساس عدالت استوار باشد.
۵. تشریک مساعی برای آزاد ساختن و صیانت اماکن مقدسه و پشتیبانی از مبارزات مردم فلسطین و کمک به آنان برای احقاق حقوق حقه خود و آزاد کردن اراضی آنها.
۶. تقویت مبارزات کلیه ملل اسلامی برای حفظ حیثیت و استقلال و حقوق ملی آنها.
۷. ایجاد شرایط مناسب برای تحکیم و تقویت همکاری و تفاهم بین دول عضو و دیگر دول جهان.

ب. اصول: دول عضو متعهد می‌شوند که در راه تحقق هدف‌های این منشور اصول زیر را منشاء الهام و سرمنشأ خود قرار دهند:

۱. مساوات کامل بین دول عضو.

۲. احترام به حق تعیین سرنوشت و عدم مداخله در امور داخلی دول عضو.
۳. احترام به حاکمیت و استقلال و تمامیت ارضی هر یک از دول عضو.
۴. حل و فصل منازعاتی که ممکن است بین آنها به وجود آید به طرق مسالمت آمیز از قبیل مذاکره، وساطت سازش و داوری.
۵. عدم توسل به زور و تهدید علیه تمامیت ارضی و وحدت ملی و استقلال سیاسی دول عضو.

ماده ۳. ارگان‌های کنفرانس:

کنفرانس اسلامی از سه ارگان زیر تشکیل می‌گردد:

۱. کنفرانس سلاطین و رؤسای دول و حکومت‌ها.
۲. کنفرانس وزرای امور خارجه.
۳. دبیرخانه و ارگان‌های فرعی.

ماده ۴. کنفرانس سلاطین و رؤسای دول:

کنفرانس سلاطین و رؤسای دول و حکومت‌ها عالیترین مرجع سازمان بوده و هر زمان که مصالح ملل اسلامی اقتضا کند به منظور رسیدگی به مسائل حیاتی دنیای اسلام و تنظیم خط مشی سازمان بر وفق آن تشکیل جلسه خواهد داد.

ماده ۵. کنفرانس وزرای امور خارجه:

اجلاس‌های کنفرانس:

- الف. کنفرانس اسلامی در سطح وزرای امور خارجه یا نمایندگان رسمی آنها به طور سالیانه یا برحسب مقتضیات تشکیل جلسه خواهد داد و جلسات کنفرانس در خاک یکی از دول عضو تشکیل خواهد شد.
- ب. کنفرانس بنابر تقاضای هر یک از دول عضو یا بنا به تقاضای دبیرکل و با تصویب دو سوم دول عضو جلسه فوق‌العاده تشکیل خواهد داد. ممکن است تقاضای مذکور را به منظور جلب موافقت برای کلیه اعضا ارسال نمود.
- ج. کنفرانس وزرای امور خارجه می‌تواند تشکیل جلسه کنفرانس رؤسای دول و حکومت‌های عضو را توصیه نماید. تصویب این توصیه ممکن است از طریق ارسال آن برای کلیه دول عضو صورت گیرد.

۲. کنفرانس وزرای امور خارجه برای انجام مقاصد زیر تشکیل می‌گردد:

الف. بررسی طرق اجرای سیاست کلی کنفرانس.

ب. بررسی پیشرفت‌های حاصل در اجرای قطعنامه‌های مصوبه در جلسات قبلی.

ج. تصویب قطعنامه‌هایی در امور مربوط به مصالح مشترک دول عضو طبق هدف‌ها و

مقاصد کنفرانس که در این منشور ذکر گردیده است.

د. بحث و مذاکره در مورد گزارش کمیته مالی و تصویب بودجه دبیرخانه.

ه. ۱. کنفرانس دبیرکل را تعیین خواهد کرد.

۲. کنفرانس بنا به توصیه دبیرکل سه معاون برای وی تعیین خواهد نمود.

۳. دبیرکل در پیشنهاد خود صداقت و صلاحیت معاونین و ایمان آنها را به هدف‌های

منشور کنفرانس مدنظر قرار خواهد داد و نیز تسهیم عادلانه جغرافیایی را در نظر

خواهد گرفت.

و. تعیین تاریخ و محل تشکیل جلسه آینده کنفرانس وزرای امور خارجه.

ز. رسیدگی به هر موضوعی که به یک یا چند دولت عضو مربوط می‌شود. این رسیدگی

بنا به تقاضای هر یک از دول عضو برای اتخاذ تصمیم و اقدام لازم به عمل خواهد

آمد.

۳. قطعنامه‌ها و توصیه‌های کنفرانس وزرای امور خارجه با اکثریت دو سوم آرا به

تصویب خواهد رسید.

۴. هر یک از جلسات کنفرانس وزرای امور خارجه با حضور دو سوم اعضاء رسمیت

خواهد یافت.

۵. کنفرانس وزرای امور خارجه آئین‌نامه اجرایی خود را ممکن است در کنفرانس

سلاطین و رؤسای دول و حکومت‌های عضو نیز مجری گردد وضع خواهد نمود و

برای هر دوره از جلسات کنفرانس رئیسی تعیین خواهد کرد.

آئین‌نامه مذکور همچنین نسبت به ارگان‌های فرعی که توسط کنفرانس سلاطین و

رؤسای دول و حکومت‌های عضو و همچنین توسط کنفرانس وزیران تشکیل می‌گردد

مجری خواهد بود.

ماده ۶ دبیرخانه:

۱. ریاست دبیرخانه به عهده دبیرکل است که از طرف کنفرانس به مدت دو سال به این سمت منصوب خواهد شد. دبیرکل می‌تواند فقط برای یک دوره دو ساله دیگر مجدداً به این سمت منصوب گردد.
۲. اعضای دبیرخانه را دبیرکل از میان اتباع دول عضو با توجه به صلاحیت و صداقت آنها و با رعایت اصل تسهیم عادلانه جغرافیایی انتخاب و منصوب خواهد نمود.
۳. دبیرکل، معاونان یا کارمندان دبیرخانه در انجام وظایف خویش از هیچ دولت یا مقامی غیر از کنفرانس دستور نخواهد گرفت و از هر عمل و اقدامی که برای موقعیت آنان در مقام کارمندان بین‌المللی که صرفاً در مقابل کنفرانس مسئولند زیان‌آور باشد خودداری خواهند کرد. دول عضو متعهد می‌شوند که عنوان مزبور و ماهیت مسئولیت‌های آنان را محترم شمرده و از هرگونه اعمال نفوذ در ایفای وظایف آنان خودداری کنند.
۴. دبیرکل ارتباط بین دولت‌های عضو را تأمین خواهد کرد و برای مشاوره و تبادل نظر بین آنها و انتشار اطلاعاتی که برای دول عضو مشترکاً حائز اهمیت باشد تسهیلاتی فراهم خواهد آورد.
۵. مرکز دبیرخانه، تا زمانی که بیت‌المقدس (اورشلیم) آزاد نشده است در جده و از آن پس به طور ثابت در بیت‌المقدس خواهد بود.
۶. دبیرخانه موظف است که اجرای قطعنامه‌ها و توصیه‌های کنفرانس را پیگیری و نتایج حاصله را به کنفرانس گزارش کند و نیز مکلف است اسناد کار و تذکریه‌ها را مستقیماً و از طرق مربوطه و در چهارچوب قطعنامه‌ها و توصیه‌های کنفرانس به دولت‌های عضو برساند.
۷. دبیرخانه مقدمات تشکیل جلسات کنفرانس را با همکاری نزدیک در امور اداری و سازمانی با دول میزبان، فراهم خواهد کرد.
۸. با توجه به توافقی که در زمینه مزایا و مصونیت‌ها به عمل آمده و باید به تصویب کنفرانس برسد:

- الف. کنفرانس. در خاک دولت‌های عضو از اهلیت حقوقی و مزایا و مصونیت‌هایی که برای انجام وظایف و نیل به هدف‌های کنفرانس لازم باشد برخوردار خواهد بود.
- ب. نمایندگان دول عضو از مزایا و مصونیت‌هایی که برای انجام وظایف آنان نسبت به کنفرانس ضرورت داشته باشد بهره‌مند خواهند گردید.
- ج. کارمندان کنفرانس در انجام وظایفی که از طرف کنفرانس به آنها محول می‌شود از مزایا و مصونیت‌های لازم برخوردار خواهند بود.

ماده ۷. امور مالی:

۱. کلیه مخارج اداری و هزینه فعالیت‌های دبیرخانه توسط دول عضو به فراخور درآمد ملی آنها پرداخت خواهد شد.
۲. دبیرخانه امور مالی خود را طبق آئین‌نامه مصوب کنفرانس وزرای امور خارجه اداره خواهد کرد.
۳. یک کمیته ثابت مالی توسط کنفرانس با شرکت نمایندگان رسمی دول عضو تشکیل خواهد شد. این کمیته که در محل دبیرخانه تشکیل جلسه خواهد داد با مساعدت دبیرکل بودجه دبیرخانه را طبق مقررات مصوب توسط کنفرانس وزرای امور خارجه تنظیم و در آن نظارت خواهد نمود.

ماده ۸. عضویت:

- سازمان کنفرانس اسلامی از دولی تشکیل می‌شود که در کنفرانس سلاطین و سران دول و حکومت‌های اسلامی در رباط و نیز در کنفرانس اسلامی وزرای امور خارجه در جده و کراچی شرکت نموده و منشور حاضر را امضاء کرده‌اند.
- هر یک از دول مسلمانان می‌تواند با تسلیم تقاضانامه‌ای مبنی بر تمایل به تصویب منشور حاضر و آمادگی برای انجام آن به این کنفرانس ملحق گردد. این تقاضا به دبیرکل تسلیم خواهد گردید تا در اولین اجلاس کنفرانس وزرای امور خارجه که پس از تسلیم تقاضا تشکیل می‌شود مطرح گردد. الحاق دولت مزبور به کنفرانس اسلامی پس از تصویب کنفرانس یا اکثریت دو سوم آراء اعتبار خواهد یافت.

ماده ۹:

- دبیرخانه در چهارچوب منشور حاضر و با تصویب کنفرانس برای تحکیم روابط بین

کنفرانس اسلامی و سایر سازمان‌های بین‌المللی اسلامی و ایجاد همکاری در راه تحقق هدف‌های کنفرانس اسلامی که طی این منشور تعیین گردیده‌اند فعالیت خواهد نمود.

ماده ۱۰. کناره‌گیری:

۱. هر یک از دول عضو می‌تواند با ارسال یک اعلامیه کتبی به دبیرخانه از کنفرانس اسلامی کناره‌گیری کند. این کناره‌گیری به اطلاع کلیه اعضاء خواهد رسید.

۲. دولتی که تقاضای کناره‌گیری می‌کند تا پایان سال مالی که طی آن تقاضای کناره‌گیری کرده است به انجام تعهدات خود ملزم خواهد بود و نیز هرگونه تعهد مالی دیگری را که نسبت به کنفرانس داشته باشد باید تا پایان سال مذکور ایفا نماید.

ماده ۱۱. اصطلاحات:

هرگونه اصلاح و تغییر پیشنهادی نسبت به این منشور باید به تصویب دو سوم اعضاء برسد.

ماده ۱۲. تفسیر:

هرگونه اختلافی که در تفسیر یا اجرای هر یک از مواد منشور حاضر بروز نماید به طور مسالمت‌آمیز و در کلیه موارد از طریق مشاوره و مذاکره و سازش یادآوری حل و فصل خواهد شد.

ماده ۱۳. زبان:

زبان کنفرانس عربی، انگلیسی و فرانسه خواهد بود.

ماده ۱۴. تصویب:

این منشور توسط دولت‌های عضو سازمان کنفرانس اسلامی بر طبق مقررات جاری آنها به تصویب خواهد رسید.

منشور حاضر از تاریخی که اکثریت ساده دول شرکت‌کننده در سومین کنفرانس اسلامی وزرای امور خارجه مورخ ۱۴ تا ۱۸ محرم ۱۳۹۲ (مطابق ۲۹ فوریه تا ۴ مارس ۱۹۷۲) اسناد تصویب خود را به دبیرخانه تسلیم نموده باشند لازم‌الاجرا خواهد گردید.

تهران ۸ مه ۱۹۷۲

ترجمه

جناب آقای دبیرکل

طبق تقاضای رئیس سومین اجلاسیه کنفرانس وزیران امور خارجه دول اسلامی مبنی بر اینکه باید کلیه رزروهای وارد بر متون مصوبه توسط کنفرانس کتباً تسلیم گردد. مایلم از طرف دولت ایران مراتب زیر را اعلام دارم:

۱. منشور کنفرانس اسلامی

الف. با توجه به حذف ماده ۱۲ که صراحتاً اعلام می‌داشت هیچ نوع مغایرتی بین منشور حاضر و منشور ملل متحد وجود نخواهد داشت و با در نظر گرفتن مفاد ماده ۱۰۳ منشور ملل متحد، دولت ایران مایل است تأیید نماید تعهداتی که ممکن است در نتیجه تصویب منشور کنفرانس اسلامی به عهده گیرد، تابع شرایط حقوق و تکالیف خود در قبال منشور ملل متحد و بدون مغایرت با آن خواهد بود و در صورت تعارض بین منشور کنفرانس اسلامی و منشور ملل متحد، تعهدات نسبت به منشور ملل متحد مقدم خواهد بود.

ب. تصمیمات و توصیه‌هایی که ممکن است طبق اصول و هدف‌های کنفرانس اسلامی و به نحوی که در منشور حاضر مندرج است به تصویب این کنفرانس برسد، تا آنجا مورد قبول خواهد بود که با مفاد توصیه‌ها و تصمیمات ارگان‌های مربوطه ملل متحد هم‌آهنگ و سازگار باشد.

۲. تصمیمات و توصیه‌های سومین اجلاسیه کنفرانس وزیران امور خارجه دول اسلامی. رزرو مذکور در بند «ب» فوق، در مورد کلیه تصمیمات و توصیه‌های مصوب سومین اجلاسیه کنفرانس وزیران امور خارجه دول اسلامی نیز معتبر خواهد بود.

وزیر امور خارجه - عباسعلی خلعتبری

منشور فوق مشتمل بر چهارده ماده و یک ترجمه منضم به قانون منشور کنفرانس

اسلامی می‌باشد.

بخش بیست و دوم

اعلامیه اسلامی حقوق بشر

و یا ایها الناس انا خلقناکم من ذکر و انثی و جعلناکم شعوبا و قبائل
لتعارفوا ان اکرمکم عند الله اتقیکم» «قرآن کریم»

دولت‌های عضو سازمان کنفرانس اسلامی با ایمان به الله، پروردگار جهانیان و آفریدگار کائنات و بخشنده نعمت‌ها، خداوندی که انسان را به بهترین وجه آفریده و به او حیثیت داده و وی را خلیفه خود در زمین گرداند، خداوندی که آبادانی و اصلاح زمین را بر عهده بشر گذارده و امانت تکالیف الهی را بر گردن او نهاده و آنچه در آسمان‌ها و زمین است همگی را تحت تصرف وی قرار داد، و با تصدیق رسالت محمد (ص) که خداوند ایشان را به هدایت و آئین راستین فرستاده و وی را رحمتی برای جهانیان، و آزادگری برای بردگان و شکننده‌ای برای طاغوت‌ها و مستکبران گردانیده است، پیامبری که برابری را میان همه بشریت اعلام نموده و هیچ اولویتی برای کسی بر دیگران جز در تقوی قائل نشده، و فاصله‌ها و اکراه را از میان مردم برچید، مردمی که خداوند آنان را از روح واحد آفریده است.

و با در نظر گرفتن عقیده توحید ناب که ساختار اسلام بر پایه آن استوار شده است، عقیده‌ای که بشریت را فراخواند تا جز خدا کسی را پرستش نکرده و شریکی برای او قائل نشوند و احدی را به عنوان خدا به جای الله نگیرند، عقیده‌ای که پایه راستین آزادی مسئولانه بشریت و حیثیت آنان را پی‌ریزی کرده و رهایی انسان از بردگی را اعلان نموده است.

و از برای تحقق، آن چیزهایی که در شریعت جاودان اسلامی آمده است از جمله پاسداری از دین و جان و خرد و ناموس و مال و نسل، و دیگر امتیازات چون جامعیت و میانه‌روی در کلیه مواضع و احکام، این شریعت معنویات و ماده را با هم درآمیخت و عقل و قلب را هماهنگ ساخت و میان حقوق و وظایف موازنه به وجود آورد و بین حرمت فرد و مصلحت عمومی تلفیقاتی به وجود آورد و معیارهای قسط را میان طرف‌های ذریبط برقرار کرد تا اینکه نه طغیانی باشد و نه زبانی.

ضمن تأکید بر نقش تمدنی و تاریخی امت اسلامی که خداوند آن را بهترین امت برگزید تا این امت یک تمدن جهانی همگون را به بشریت تقدیم نماید، تمدنی که می‌تواند دنیا را به آخرت ربط داده و علم و ایمان را به هم بپیوندد. لذا از چنین امتی امروزه انتظار می‌رود که به هدایت بشریت گمراه در امواج و مسلک‌هایی که در حال رقابت متضاد هستند اقدام نموده و راه‌حل‌هایی برای مشکلات مزمن تمدن مادی ارائه دهد. و به جهت ایفای سهم خود در تلاش‌های بشری که مربوط به حقوق بشر است، حقوقی، که هدفش حمایت بشر در مقابل بهره‌کشی و ظلم بوده و تأکید بر آزادی و حقوق او در حیات شرافتمندانه‌ای دارد که با شریعت اسلامی هماهنگ است.

با اعتقاد به اینکه بشریتی که به بالاترین درجات علم مادی رسیده است، پیوسته و در هر زمان نیازمند تکیه‌گاهی ایمانی جهت پاسداری از تمدن خود و عامل حمایت‌کننده از حقوق خویش می‌باشد.

و با ایمان به اینکه حقوق اساسی و آزادی‌های عمومی در اسلام جزئی از دین مسلمین است، پس هیچ احدی بطور اصولی حق متوقف کردن کلی یا جزئی یا زیرپا نهادن یا چشم‌پوشی کردن از احکام الهی تکلیفی که خداوند از راه کتاب‌های خود نازل نموده و خاتم پیامبرانش را فرستاده و به وسیله او پایان و اختتامی برای رسالت آسمانی به عمل آورده است، ندارد.

بنابراین مراعات آنها، عبادت است و کوتاهی از آنها یا تجاوز بر آنها منکر است و هر انسانی به طور منفرد، مسئول پاسداری و اجرای آن است و امت به گونه‌ای هماهنگ در تضمین (مشترک) در قبال آن، مسئولیت دارد. بدین جهت، دولت‌های عضو سازمان کنفرانس اسلامی بر این اساس، مواد زیر را اعلام می‌نمایند: